

НОВАЦІЇ У ЗВІТНОСТІ У СФЕРІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ЗА СТАНДАРТАМИ GRI

О. В. ЯРІШ, кандидат економічних наук, доцент;

В. О. ПОДОЛЬСЬКА, доцент

(Вищий навчальний заклад Укоопспілки

«Полтавський університет економіки і торгівлі»)

Анотація. Метою статті є вивчення світового досвіду підготовки звітності зі сталого розвитку іноземними компаніями та надання практичних рекомендацій щодо впровадження концепції корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) в діяльність вітчизняних підприємств. **Методика дослідження.** Вирішення поставлених у статті завдань здійснено за допомогою таких загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: аналізу та синтезу, систематизації та узагальнення, діалектичного підходу. **Результати.** У статті аргументовано необхідність формування нефінансового звіту підприємства для обґрунтованого прийняття ефективних управлінських рішень, залучення інвесторів тощо. Розглянуто основні міжнародні стандарти нефінансової звітності. **Практична значущість результатів дослідження.** Обґрунтовано доцільність приєднання підприємств України до світової системи формування нефінансової звітності за стандартом G4.

Ключові слова: сталий розвиток, нефінансова звітність, звітність у сфері сталого розвитку, міжнародний стандарт GRI, стейкхолдер, зацікавлені особи.

Постановка проблеми в загальному вигляді та зв'язок із найважливішими науковими чи практичними завданнями. У сучасному турбулентному світі поняття фінансової стабільності компанії інвестори досить часто пов'язують із нефінансовими показниками, що відображають економічні, екологічні та соціальні результати діяльності компанії. Найбільш поширеним стандартом у світі, згідно з вимогами якого готують нефінансову звітність, є стандарт GRI (Global Reporting Initiative). Нефінансова звітність, підготовлена за стандартом GRI, допомагає бізнесу краще розуміти проблеми, ризики й можливості розвитку та демонструвати його фінансову, економічну й соціальну результативність. На користь зазначеного свідчать:

– результати дослідження, опублікованого у MIT Sloan Management Review, згідно з яким 75 % керівників вищої ланки інвестиційних компаній вважають, що нефінансові показники компанії важливо враховувати під час прийняття інвестиційних рішень [2];

– результати глобального дослідження «Завтрашні правила інвестування», проведеного

журналом «Institutional Investor» від імені Міжнародної аудиторсько-консалтингової компанії EY серед 163 інституціональних інвесторів, згідно з якими 89 % інвесторів повідомили про те, що інформація про нефінансові показники відіграла ключову роль у процесі прийняття ними інвестиційних рішень принаймні один раз протягом останніх 12 місяців [7].

Підготовка подібних звітів стала вже загальноприйнятою нормою в більшості розвинених країн світу, тоді як в Україні подібна практика поки реалізується тільки великими холдингами, присутніми на західних біржах і міжнародними компаніями. Така ситуація призводить до необхідності перегляду змісту звітності для об'єктивної оцінки вітчизняного бізнесу і ухвалення інвесторами на підставі неї обґрунтованих управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ураховуючи посилення уваги наукової спільноти до вивчення теорії та практики нефінансової звітності як інструменту забезпечення сталого розвитку компанії, кількість наукових праць в Україні з цієї проблематики відчутно збільшується. Зокрема, різноманітні аспекти

нефінансової звітності досліджувалися такими вітчизняними науковцями, як Н. В. Ільченко, В. А. Євтушенко, А. О. Касич, Р. О. Костирко, І. О. Макаренко, М. А. Проданчук та ін. З огляду на те, що світова практика нефінансової звітності продовжує розвиватися швидкими темпами, для українських науковців та практиків особливої актуальності набуває постійний моніторинг новацій у цій сфері.

Формування цілей статті (постановка завдання). Метою статті є вивчення світового досвіду підготовки звітності зі сталого розвитку іноземними компаніями та надання практичних рекомендацій щодо впровадження концепції корпоративної соціальної відповідальності (КСВ) в діяльність вітчизняних підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Бажання інвесторів отримувати дані у прозорому та зрозумілому вигляді, разом із зростанням соціальної свідомості, стали поштовхом до початку трансформації форм звітності бізнесу. Їм уже недостатньо бачити тільки фінансові показники, а потрібно знати, як діяльність компанії впливає на навколишнє середовище та клімат, чи дотримуються в ній права людини, норми чинного законодавства. Відповіддю на вимоги всіх зацікавлених осіб стала поява звіту про сталий розвиток.

Звітність зі сталого розвитку (часто називають звітність, у якій відображено нефінансові показники) — це сукупність даних компанії, організації, що відображає середовище її існування, принципи та методи співпраці із групами впливу, результати діяльності компанії в економічній, соціальній та екологічній сфері життя суспільства.

При цьому під сталим розвитком розуміють модель економічного зростання, у якій використання ресурсів направлено на задоволення потреб людини під час збереження навколишнього середовища не тільки в сьогоденні, але й для майбутніх поколінь.

Із викладеного стає зрозумілим, що звіт про сталий розвиток компанії має містити ґрунтовний аналіз стану всіх складових системи, зокрема, з охорони навколишнього середовища, професійного розвитку людей, прозорості корпоративного управління та протидії корупції. Зазначимо, що головною метою його складання є виявлення найактуальніших проблем за-

безпечення сталого розвитку фірми та визначення шляхів їх усунення. Найпоширеніший у світі стандарт, за яким готують нефінансову звітність, — міжнародний стандарт GRI (Global Reporting Initiative).

Глобальна ініціатива зі звітності виникла в кінці 1990-х років. На перших етапах запровадження нефінансової звітності як в Америці, так і в Європі вона застосовувалась для інвесторів із метою створення іміджу й підвищення вартості компаній, уміння управляти ризиками. База ж системи нефінансового звітування щодо економічної, екологічної та соціальної діяльності підприємств була закладена в 1997 р. створенням стандарту GRI (Global Reporting Initiative).

Протягом перших років існування GRI звіти відповідно до принципів Системи GRI готували й публікували лише кілька десятків компаній у світі. Однак нагальна потреба у вирішенні проблем, пов'язаних із забрудненням навколишнього середовища, зміною клімату, порушенням прав людини та економічними кризами, сприяли виникненню публічного діалогу про роль бізнесу в суспільстві, необхідності підвищення його інформаційної відкритості, стійкості й соціальної відповідальності. Тому в сучасному світі вже тисячі організацій добровільно впроваджують основні принципи Керівництва GRI і готують звіти про сталий розвиток відповідно до них.

Так, згідно з результатами дослідження, проведеного у 2006 р. партнерською організацією GRI — Інститутом корпоративного управління та звітності (Governance & Accountability Institute), 5 % компаній зі списку Fortune 500 готували звітність відповідно до принципів GRI. Аналогічне дослідження, виконане в 2012 р. відносно компаній зі списку S&P 500, показало, що 53 % організацій випускають звіти зі сталого розвитку й що 63 % із них використовують стандарт GRI. Схожі результати дало дослідження, проведене Центром корпоративного громадянства Бостонського коледжу, дві третини учасників якого відповіли, що їх компанії готують звітність на основі Системи GRI [3].

Стандарти звітності за принципами GRI адекватно до глобальних змін постійно розвиваються й оновлюються. На сьогодні Глобальна Рада зі стандартів у галузі сталого розвитку (GSSB) випустила чотири покоління стандар-

тів GRI – від G1 у 2000 р. до G4 у 2013 р. Кожен новий рівень розроблявся з урахуванням помилок попередніх версій, відгуків компаній-користувачів і практичних напрацювань.

2016 рік знаменувався появою перших у світі глобальних стандартів звітності у сфері сталого розвитку, представлених організацією GRI.

Нововведення дозволять компаніям більш прозоро розповісти про свій вплив на економіку, довкілля і суспільство, а інвесторам приймати більш обґрунтовані рішення щодо інвестування капіталу.

Розроблені стандарти GRI є останньою версією розвитку GRI звітності за 15 років змін і постійного діалогу зі стейкхолдерами. Вони засновані на Керівництві GRI G4, яке найбільш широко використовується щодо звітності зі сталого розвитку у світі й має покращений формат, нову модульну структуру. У той же час його застосування буде припинено на 1 липня 2018 року [2].

Нові стандарти GRI представляють собою набір із 36 модульних стандартів (3-х універсальних і 33-х специфічних), які підвищують якість корпоративної звітності та можуть бути оновлені за окремими темами відповідно до потреб ринку та сталого розвитку, причому зміни всього набору стандартів GRI є необов'язковими [5].

У результаті набагато більше організацій, у тому числі невеликих компаній, зможуть надати інвесторам, споживачам, співробітникам та іншим зацікавленим сторонам інформацію про нефінансові показники, що вони потребують.

В Україні лише деякі компанії вважають за необхідне та мають можливість скласти звіт про сталий розвиток. Перший звіт із корпоративної соціальної відповідальності в Україні був підготовлений та опублікований у 2005 р. компанією «Систем Капітал Менеджмент» (СКМ). Така ініціативність компанії дозволила їй посісти одне із ключових місць у сфері сталого розвитку, і вже сьогодні компанія єдина серед вітчизняного бізнесу підготувала чотири соціальних звіти, два з яких – за стандартами GRI [4].

Упровадження і застосування в Україні звітності про сталий розвиток є особливо актуальним в умовах економічної нестабільності. Адже дотримання принципів стало-

го розвитку, з одного боку, можна вважати основою досягнення конкурентної переваги підприємства, а з іншого – головною платформою для відображення позитивних і негативних аспектів організаційної діяльності, що забезпечує формування об'єктивної інформаційної бази управлінських рішень для інвесторів.

Обмежуючись вимогами універсального стандарту GRI 102 «Загальні вимоги до розкриття інформації», уведення якого заплановано на 1 липня 2018 року, був проведений аналіз якісного складу інформації, яка має міститися у нефінансовій звітності компанії [6]. У звітності зі сталого розвитку має бути представлено інформацію, систематизовану у такі групи: організаційний профіль; стратегія; етика й організаційна цілісність; управління; взаємодія із зацікавленими сторонами; застосування звітності (рис. 1).

Безсумнівною перевагою системи звітності GRI є її універсальність, тобто можливість використання в якості загальноприйнятої системи звітності щодо економічних, екологічних і соціальних результатів діяльності підприємства й можливість застосування підприємствами будь-якого розміру, галузі та місця розташування.

Основними перевагами впровадження у практику українських компаній стандартів сталого розвитку є:

- покращення ділової репутації через підвищення інформаційної відкритості компанії щодо зниження шкідливого впливу на навколишнє середовище, соціальної відповідальності і корпоративного управління та формування на цій основі довіри стейкхолдерів – зацікавлених сторін;

- підвищення вартості компанії (капітальні вкладення інституційних інвесторів у компанії, які склали звіт зі сталого розвитку забезпечували зростання ціни їх акцій у середньому на 4,4 % на рік [3]);

- доступ до нових і більш дешевих джерел капіталу (включення у звітність компанії інформації про ініціативи в сфері стійкого розвитку дозволяє переконати потенційних інвесторів у високому рівні конкурентоспроможності компанії і низькому рівні зовнішніх і внутрішніх ризиків, що виникають у процесі її функціонування).

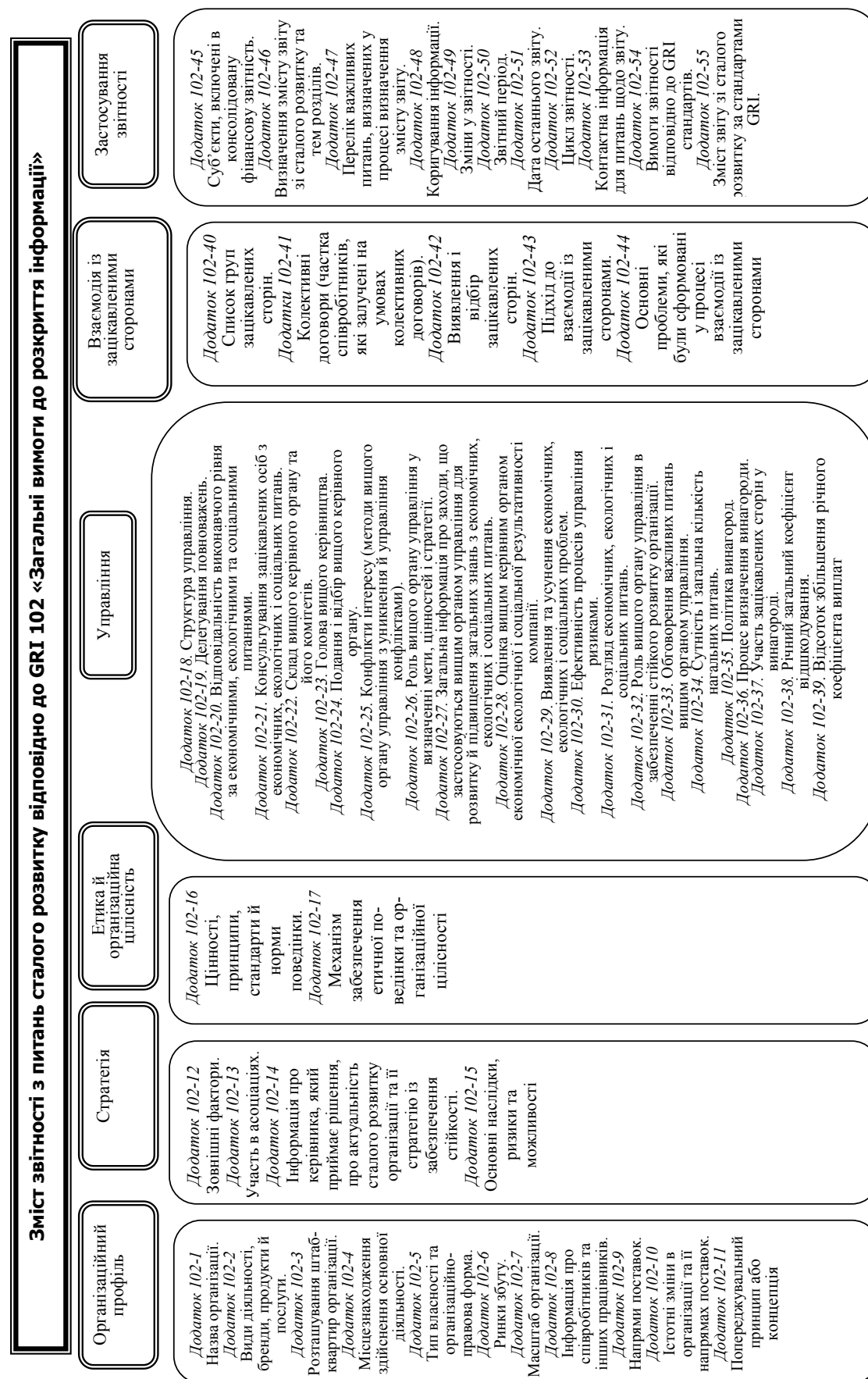

Рис. 1. Зміст звітності з питань сталого розвитку відповідно до GRI 102 «Загальні вимоги до розкриття інформації» [6]

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень у поданому напрямку. Отже, упровадження і застосування в Україні звітності про сталий розвиток – це значний крок у напрямку європейських стандартів ведення бізнесу прозоро й відповідально.

Дослідження сучасної практики складання звітності у сфері сталого розвитку показало, що для українських підприємств формування нефінансової звітності доцільно здійснювати за міжнародним стандартом GRI. Її переваги виходять за рамки управління фінансовими ризиками й можливостями компанії, що стає важливою конкурентною перевагою компанії, допомагає зміцнити довіру інвесторів і відповідно відкрити компаніям доступ до нових і більш дешевих джерел капіталу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ільченко Н. В. Світові тенденції розвитку нефінансової звітності та розкриття інформації зі сталого розвитку [Електронний ресурс] / Н. В. Ільченко // Ефективна економіка. – 2015. – № 9. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4297> (дата звернення: 28.10.16). – Назва з екрана.
2. Новини GRI: Нові стандарти звітності зі сталого розвитку [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Центру «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності». – Режим доступу: <http://csr-ukraine.org/.../новини-gri-нові-стандарти-звітності-зі-с> (дата звернення: 05.11.16). – Назва з екрана.
3. Преимущества отчетности в области устойчивого развития. Исследование компании EY и Центра корпоративного гражданства Бостонского колледжа [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Value-of-Sustainability-RUS/\\$FILE/EY-Value-of-Sustainability-RUS.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Value-of-Sustainability-RUS/$FILE/EY-Value-of-Sustainability-RUS.pdf) (дата звернення: 28.10.16). – Назва з екрана.
4. Проданчук М. А. Нефінансова звітність – ефективний інструмент в реалізації управлінський рішень [Електронний ресурс] /

М. А. Проданчук // Таврійський державний агротехнологічний університет. – Режим доступу: [http://file:///C:/Users/elena/Desktop/znptdau_2013_2\(2\)_27%20\(2\).pdf](http://file:///C:/Users/elena/Desktop/znptdau_2013_2(2)_27%20(2).pdf) (дата звернення: 10.11.16). – Назва з екрана.

5. Consolidated set of gri sustainability reporting standards 2016 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Global Reporting Initiative. – Режим доступу: <https://www.globalreporting.org/standards/gri-standards-download-center/> (дата звернення: 11.11.16). – Назва з екрана.
6. GRI 102: General disclosures 2016 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Global Reporting Initiative. – Режим доступу: <https://www.globalreporting.org/standards/gri-standards-download-center/> (дата звернення: 12.11.16). – Назва з екрана.
7. Tomorrow's investment rules Global survey of institutional investors on non-financial performance [Електронний ресурс] / Соціально відповідальний бізнес. – Режим доступу: <http://www.svb.ua/sites/default/files/ey-institutional-investor-survey.pdf> (дата звернення: 28.10.16). – Назва з екрана.

REFERENCES

1. Il'chenko, N. V. (2015). Svitovi tendentsiyi rozvytku nefinansovoyi zvitnosti ta rozkrytya informatsiyi zi staloho rozvytku [Global trends of non-financial reporting and disclosure on Sustainable Development]. – *Efektivna ekonomika – Efficient economy* 9. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4297> (accessed 28 October 2016) [in Ukrainian].
2. Novyny GRI: Novi standarty zvitnosti zi staloho rozvytku [GRI News: New accounting standards on sustainable development]. Sait Tsentry «Rozvytok korporatyvnoyi sotsial'noyi vidpovidal'nosti» [Site of the Center «Corporate Social Responsibility»]. <http://csr-ukraine.org/.../новини-gri-нові-стандарту-звітності-зі-с>. Retrieved from <http://csr-ukraine.org/.../новини-gri-нові-стандарту-звітності-зі-с> (accessed 05 November 2016) [in Ukrainian].
3. Preymushchestva otchetnosti v oblasti ustoychyvoho razvytya. Yssledovanye kompanyy

- EY y Tsentra korporatyvnoho hrazhdanstva Bostonskoho kolledzha [Benefits otchetnosti in the field of sustainable development. EY company and Study Center for Corporate citizenship Boston College]. [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Value-of-Sustainability-RUS/\\$FILE/EY-Value-of-Sustainability-RUS.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Value-of-Sustainability-RUS/$FILE/EY-Value-of-Sustainability-RUS.pdf). Retrieved from [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Value-of-Sustainability-RUS/\\$FILE/EY-Value-of-Sustainability-RUS.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Value-of-Sustainability-RUS/$FILE/EY-Value-of-Sustainability-RUS.pdf) (accessed 28 October 2016) [in Ukrainian].
4. Prodanchuk, M. A. Nefinansova zvitnist' – efektyvnyy instrument v realizatsiyi upravlins'kyu rishen' [Non-financial reporting – an effective tool in implementing management decisions]. *Tavriys'kyy derzhavnyy ahrotekhnolohichnyy universytet – Taurian State Agrotechnical University*. – Retrieved from [http://file:///C:/Users/elena/Desktop/znptdau_2013_2\(2\)_27%20\(2\).pdf](http://file:///C:/Users/elena/Desktop/znptdau_2013_2(2)_27%20(2).pdf). (accessed 10 November 2016) [in Ukrainian].
 5. Consolidated set of gri sustainability reporting standards 2016. *Global Reporting Initiative*. Retrieved from <https://www.globalreporting.org/standards/gri-standards-download-center/> (accessed 11 November 2016) [in Ukrainian].
 6. GRI 102: General disclosures 2016. *Global Reporting Initiative* *Rezhyim dostupu*. Retrieved from <https://www.globalreporting.org/standards/gri-standards-download-center/> (accessed 12 November 2016) [in Ukrainian].
 7. Tomorrow's investment rules Global survey of institutional investors on non-financial performance. *Sotsial'no vidpovidal'nyy biznes – Socially responsible business*. Retrieved from <http://www.svb.ua/sites/default/files/ey-institutional-investor-survey.pdf> (accessed 28 October 2016) [in Ukrainian].

Е. В. Яриш, кандидат економічних наук, доцент; **В. А. Подольська**, доцент (Вищеє навчальне закладення Укоопсоюзу «Полтавський університет економіки і торгівлі»). **Новациї в отчетності в області устойчивого розвитку по стандартам GRI.**

Анотація. *Целью* статті являється изучение мирового опыта подготовки отчетности по устойчивому развитию иностранными компаниями и предоставление практических рекомендаций по внедрению концепции корпоративной социальной ответственности (КСО) в деятельность отечественных предприятий. **Методика исследования.** Решение поставленных в статье задач осуществлено с помощью таких общенаучных и специальных методов исследования: анализа и синтеза, систематизации и обобщения, диалектического подхода. **Результаты.** В статье аргументирована необходимость формирования нефинансового отчета предприятия для обоснованного принятия эффективных управленческих решений, привлечения инвесторов. Рассмотрены основные международные стандарты нефинансовой отчетности. **Практическая значимость результатов исследования.** Обоснована целесообразность присоединения предприятий Украины к мировой системе формирования нефинансовой отчетности по стандарту G4.

Ключевые слова: устойчивое развитие, нефинансовая отчетность, отчетность в области устойчивого развития, международный стандарт GRI, стейкхолдеры, заинтересованные лица.

E. Yarish, Cand. Econ. Sci., Docent; **V. Podolskaya**, Docent (Poltava University of Economics and Trade). **Innovation reporting sustainable development standards GRI.**

Summary. Purpose. The article is studying international experience reporting on sustainable development by foreign companies and provide practical recommendations on the implementation of the concept of corporate social responsibility (CSR) activities of domestic enterprises. **Methodology of research.** The solution of these problems in an article carried by such scientific and special research methods: analysis and synthesis, generalization and systematization, the dialectical approach. **Findings.** This article argues the necessity of formation of non-financial report of the company for reasonable effective management decision-making, attraction of foreign investors etc. **Practical value.** We substantiated the expediency of Ukrainian companies to join the global system of formation of non-financial reporting according to the G4 standard.

Keywords: sustainable development, non-financial reporting, sustainability reporting, GRI international standard, stakeholder, interested persons.

Стаття надійшла 12 листопада 2016 року.